

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905. Andra Kammaren. N:o 1.

I kraft af § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde Andra Kammaren till urtima möte här i hufvudstaden i den uti Riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsalen

Tisdagen den 20 juni 1905

kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Stockholms stad herr *A. Hedin* såsom den ledamot, hvilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord: Mina herrar! Innan vi öfvergå till de små förrättningar, som kunna vara att utföra, innan talmannen tillträder sin befattning, anhåller jag att få uttrycka min hälsning, icke min till kammarens ledamöter, utan samtliga kammarens ledamöters ömsesidiga hälsningar till hvarandra.

§ 2.

Herr ordföranden anmälde, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, äfvensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blifvit till erforderligt antal af honom för tillfället antagna; och blefvo på framställd proposition dessa åtgärder af kammaren godkända.

§ 3.

Vidare tillkännagaf herr ordföranden, att till kammaren ankommit en skrifvelse från justitiedepartementet, hvori meddelades, att efter afslutandet af innevarande års lagtima riksdag någon fullmakt för ledamot af Andra Kammaren icke inkommit till nämnda departement.

§ 4.

Vid härefter företaget upprop af kammarens ledamöter befunnos samtliga ledamöter närvarande med undantag af herrar E. Hammarlund, friherre F. C. K. Barnekow, C. J. F. Ljunggren, K. L. Johansson i Stora Mellby, C. Persson i Stallerhult och A. F. Burman.

Herr ordföranden förmälte, att herr Hammarlund meddelat, att han på grund af resa icke kunde infinna sig vid riksdagen förrän påföljande dag; att från friherre Barnekow och herr Johansson i Stora Mellby inkommit läkarebetyg, utvisande, att de af sjukdom vore förhindrade att tillstädeskomma; att herr Persson i Stallerhult gjort anmälan om att han till följd af annat allmänt uppdrag icke kunde förrän nästkommande dag inställa sig vid riksdagen; samt att herr Burman anmält, att han på grund af tjänsteresa vore förhindrad att iakttaga inställelse vid riksdagens början.

§ 5.

Hans excellens herr statsministern *Ramstedt*, som nu inträdde, erhöll på begäran ordet och uppläste Kungl. Maj:ts öppna bref angående förordnande af talman och vice talman i denna kammare, enligt hvilket förordnats till talman representanten för staden Norrköping herr *Axel Swartling* och till vice talman representanten för Bräkne domsaga herr *Pehr Pehrson* i Törneryd.

§ 6.

Sedan ålderspresidenten öfverlämnat ordförandeklubban till herr talmannen, hälsade denne kammaren med följande tal:

Ärade herrar ledamöter af Andra Kammaren!

Då vi för knappt en månad sedan togo afsked från hvarandra på detta rum, anade vi nog litet hvar, att det måhända ej skulle dröja länge, innan vi åter möttes. Huru gärna vi än se hvarandra, motsågo vi dock det mötet med bekymmer, väl kännande, att det komme att föranledas af brydsamma politiska förhållanden, och då vi nu stå här i dag, kunna vi blott alltför väl konstatera, att våra farhågor gått i uppfyllelse.

Vi hafva gäckats i vår förhoppning, att man från norsk sida skulle antaga de svenska statsmakternas, för att icke säga den svenska nationens, inbjudan att ombygga unionen till ett värnande hem för två fullt likställda folk. Och ej nog med att svaret på denna inbjudan blifvit ett nej; det har äfven gifvits i en form, som måste försvåra alla försök att återupptaga underhandlingarna.

I denna allvarstunga stund äro vi kallade att rådslå om de mått och steg, som betingas af hänsynen till Sveriges rätt och plikt, till dess värdighet och välfärd. Vi känna djupt vårt ansvar inför fäderneslandet och framtiden. Mätte den blifvande utgången komma att svara mot våra redliga afsikter!

Mina herrar! Att tala om personliga önskemål i denna stund kan synas smått. Men ej minst med tanken på de viktiga förhandlingar, som stunda, ber jag att fortfarande få från eder sida påräkna all den välvilja, som äfven i tunga tider kan göra talmannens uppgift något lättare.

Gud vare med oss!

§ 7.

Kammaren beslöt att lägga Kungl. Maj:ts i § 5 omförmälda öppna bref till handlingarna.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades enhvar af herrar *E. Hammarlund*, *C. J. F. Ljunggren* och *C. Persson* i Stallerhult under denna dag samt herr *A. F. Burman* under 10 dagar från och med denna dag.

§ 9.

Herr talmannen föredrog ånyo den i § 3 här ofvan omnämnda skrifvelsen från justitiedepartementet, hvilken därefter lades till handlingarna.

§ 10.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren att vid plenum nästkommande dag, onsdagen den 21 juni, företaga val af sekreterare äfvensom utse åtta ledamöter att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning.

§ 11.

Till talareplatser för ledamöter, som kunde vilja däraf begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag de två för ändamålet anordnade, på hvardera sidan om talmansbordet befintliga platserna.

§ 12.

Herr talmannen tillkännagaf, att till kammarens förfogande öfverlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning af biljetterna finge ske efter slutet af kammarens sammanträde denna dag, med iakttagande att de för Stockholms stads och hvarje läns riksdagsmän afsedda

biljetterna utlämnades till stadens eller länets äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 11,33 f. m.

Oskar Berg.

Jakob Pettersson.

Onsdagen den 21 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Anmälades, att herrar *E. Hammarlund*, *C. J. F. Ljunggren* och *C. Persson* i Stallerhult intagit sina platser i kammaren.

§ 2.

Jämlikt kammarens under § 10 i gårdagens protokoll antecknade beslut företogs i föreskrifven ordning med slutna sedlar val af sekreterare; och befanns efter valsedlarnes öppnande och uppräkningsvalet hafva så utfallit, att till sekreterare utsetts kammarrättssekreteraren, juris och filosofie kandidaten *Herman Palmgren* med 188 eller alla afgifna röster.

Sekreteraren, som härefter inställde sig, öfvertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsföringen.

Oskar Berg.

Jakob Pettersson.

§ 3.

I enlighet med likaledes förut fattadt beslut företogs nu val af åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kansli-personal och vaktbetjäning; och blefvo därtill utsedda:

- herr vice talmannen *P. Pehrson*,
- » *H. Andersson* i Västra Nöbbelöf,
- » *G. N. T. af Callerholm*,
- » *R. E. L. Darin*,
- » *E. Hammarlund*,
- » *A. Hansson*,
- » *C. Persson* i Stallerhult och
- » *O. W. Redelius*,

enhvar med 185 röster.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående det i nästföregående § omförmälda valet.

§ 5.

I anledning af till Riksdagens ledamöter utgången kallelse att efter hållen gudstjänst infinna sig å rikssalen för att emottaga under-rättelse om hvad Kungl. Maj:t hade att meddela Riksdagen, hem-ställde herr talmannen, att kammarens ledamöter nu ville begifva sig till den för gudstjänstens hållande bestämda lokalen samt efter avslutandet af ceremonin å rikssalen åter samlas i kammarens plenisal. Denna hemställan bifölls.

Herr talmannen och kammarens ledamöter afgingo nu kl. 11,45 f. m. till slottskapellet, där äfven Första Kammarens ledamöter in-funno sig. Efter förrättad gudstjänst begåfvo sig Riksdagens leda-möter till rikssalen.

Hans Maj:t Konungen öppnade riksdagen med ett tal, hvilket finnes infördt i protokollsbihanget.

Sedan Första Kammarens talman i denna kammares namn fram-fört dess undersåtliga vörndnad, framträdde Andra Kammarens talman och yttrade:

Allernådigste Konung, Eders Majestät!

Med smärta och öfverraskning mottog Sveriges folk budskapet, att Norges Storting velat slita de föreningsband, hvilka knötos i en stund, som gaf nya och rika löften för den skandinaviska halföns framtid.

Rättskränkningen har gått vårt folk djupt till sinnes, och det har i dessa dagar känt sig kraftigt manadt att betyga, hurusom det

i pröfningsens stund trofast och innerligt sluter sig kring en Konung, som till det yttersta fyllt sin plikt såsom unionens högste målsman och försvarare.

Då Andra Kammaren nu på Eders Maj:ts kallelse åter står samlad inför tronen, gör den sig till för dessa känslor, som genomströmma hvarje svenskt bröst.

Dessa känslor äro så varma, att de varsla om en ny sommar i nationens lif. Och i denna den härliga sommarens tid få vi mottaga den unga furstinna, som Eders Maj:ts höge sonson för hit som sin brud från Albions strand. Familjelyckan har aldrig vikit från Eders Maj:ts hus, och i den nya, med glädje hälsade föreningen se vi en borgen för framtidslycka äfven för Sveriges land och folk.

Med de varmaste och innerligaste välönskningar för Konung och konungahus, frambär Riksdagens Andra Kammare till Eders Maj:t uttrycken af sin undersåtliga vördnad, sin aldrig svikande trofasthet och tillgifvenhet.

Kamrarnes talmän fingo härefter hvardera mottaga ett exemplar af Kungl. Maj:ts proposition angående de unionella förhållandena och Kungl. Maj:ts skrifvelse om förordnande för en statsrådsledamot att utöfva befattning med riksdagsärendena, hvarefter ceremonin å rikssalen afslutades och Andra Kammarens ledamöter ånyo begäfvos sig till kammarens samlingsrum.

§ 6.

Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts å rikssalen afgifna proposition angående de unionella förhållandena.

§ 7.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Johan Edvard Petréén att under innevarande urtima riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkomme en ledamot af statsrådet;

och beslöt kammaren, att underrättelse om denna skrifvelses innehåll skulle meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 8.

Vidare beslöt kammaren på hemställan af herr talmannen att vid plenum nästkommande fredag den 23 juni utse tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarna, två ledamöter att hafva inseende öfver Riksdagens kansli samt tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 9.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr vice talmannen, som yttrade: Jag hemställer, att kammaren för sin del måtte besluta, att vid innevarande riksdag skola tillsättas ett konstitutionsutskott och ett särskildt utskott, det senare bestående af 24 ledamöter, 12 från hvardera kammaren, och afsedt för behandling af den nu till Riksdagen aflämnade kungl. propositionen jämte de i sammanhang med denna proposition stående öfriga framställningar, som kunna komma att under riksdagens lopp göras af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner, äfvensom att det särskilda utskottet måtte bemyndigas att i fråga om riksdagskostnadernas gäldande vidtaga de åtgärder, som vid lagtima riksdag tillkomma statsutskottet.

Vidare tillåter jag mig föreslå, att Andra Kammaren ville besluta att, därest kamrarne enas om tillsättande af ett konstitutionsutskott, välja 10 suppleanter för sina ledamöter i konstitutionsutskottet och, ifall kamrarne enas om tillsättande af ett särskildt utskott, utse 12 suppleanter för kammarens ledamöter i detta utskott.

Vidare anförde:

Herr Byström: Herr talman, mina herrar! Jag ber att få säga några ord med anledning af förslaget rörande det särskilda utskottet.

Då nu Riksdagen sammankommit och flertalet af dess ledamöter helt naturligt icke komma i tillfälle att så ingående som utskottets ledamöter behandla det ämne, som skulle hänvisas till detta särskilda utskott, så anser jag — då jag icke kan se något hinder därför — att detta utskott skulle kunna blifva något större än hvad som vice talmannen föreslagit. Jag tänker, att det ändå blir tillräckligt många af oss, som icke få detta ökade tillfälle att sätta sig in i frågans alla detaljer. Jag tillåter mig därför, herr talman, att föreslå, att kammaren måtte för sin del besluta, att detta särskilda utskott må blifva åtminstone dubbelt så stort som konstitutionsutskottet, och sålunda uttala den mening, att det bör bestå af tjugu ledamöter från hvardera kammaren och tjugu suppleanter för dem. Jag förstår, att somliga kunna säga, att vi icke hafva någon lämplig lokal för ett så stort utskott. Men då har jag tänkt, att en af kamrarnas plenisalar väl skulle kunna öfverlämnas åt utskottet.

Jag tillåter mig — på de skäl jag anført och inseende den stora betydelsen af denna fråga och vikten af att så många som möjligt få bästa möjliga tillfälle att sätta sig in i frågan — att föreslå, att Andra Kammaren för sin del måtte besluta, att detta särskilda utskott skall bestå af tjugu ledamöter från hvardera kammaren.

Herr vice talmannen: Herr talman! Jag tillåter mig erinra kammaren därom, att vid 1892 års urtima riksdag beslöts tillsättande

af ett särskildt utskott, bestående af 24 ledamöter, 12 från hvardera kammaren, och vidare, att vid 1901 års riksdag hänsköts den då föreliggande försvarsfrågan till det så kallade försvarsutskottet, d. v. s. ett särskildt utskott, äfvenledes bestående af 24 ledamöter, 12 från hvardera kammaren. Jag tror mig äfven veta, att i denna stund Första Kammaren för sin del har beslutat, att detta särskilda utskott, hvarom nu fråga är, äfven skall bestå af 24 ledamöter, 12 från hvardera kammaren.

Jag hemställer därför till kammarens ledamöter, om det verkligen föreligger några skäl att gå annorlunda till väga vid detta tillfälle än man har förfarit vid de af mig nyss återopade föregående tillfällena; och jag tillåter mig äfven erinra därom, att man ej torde vinna något på att nu taga ett större antal ledamöter i detta särskilda utskott än hvad jag här tillåtit mig föreslå.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen gifna propositioner biföll kammaren den af herr vice talmannen gjorda hemställan.

I sammanhang härmed föredrogos två från Första Kammaren ankomna protokollsutdrag, nr:is 1 och 2, enligt hvilka Första Kammaren för sin del beslutat, att vid innevarande urtima riksdag ett konstitutionsutskott skulle tillsättas; att ett särskildt utskott, bestående af tjugufyra ledamöter, tolf från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af Kungl. Maj:ts proposition angående de unionella förhållandena jämte de i sammanhang med denna proposition stående öfriga framställningar, som kunde komma att under riksdagens lopp göras af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner, med bemyndigande tillika för detta särskilda utskott att i fråga om riksdagskostnadernas gäldande vidtagna de åtgärder, som vid lagtima riksdag tillkomme statsutskottet; samt att, jämlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen, Andra Kammaren skulle inbjudas att i dessa beslut förena sig med Första Kammaren;

och beslöt Andra Kammaren, att berörda inbjudan skulle anses besvarad genom kammarens nyss fattade, här ofvan omförmälda beslut.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,15 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.